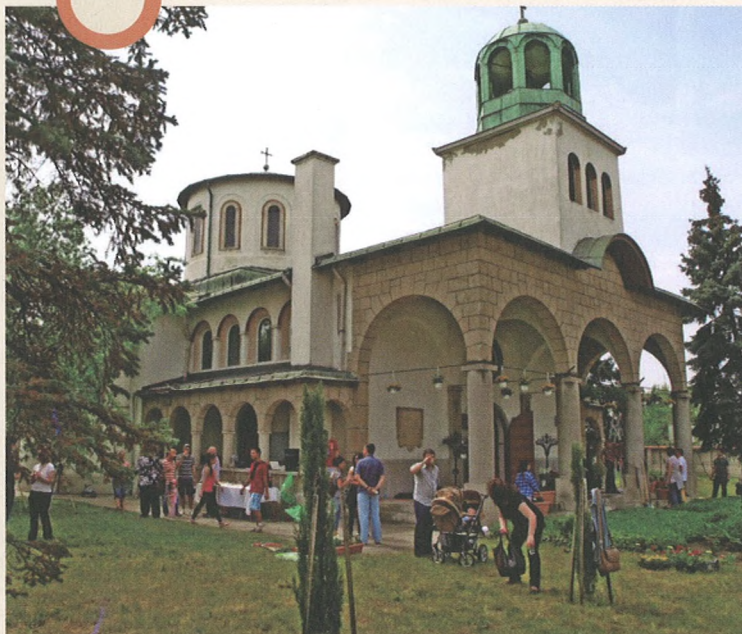
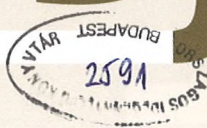

БЪЛГАРСКИ

2013 05

Украсяване на църквата

Пролетна разходка в зоопарка

Среща с Радостина Ангелова

Животът като шахматна дъска

Личните биографии, разказани от Венета Янкова

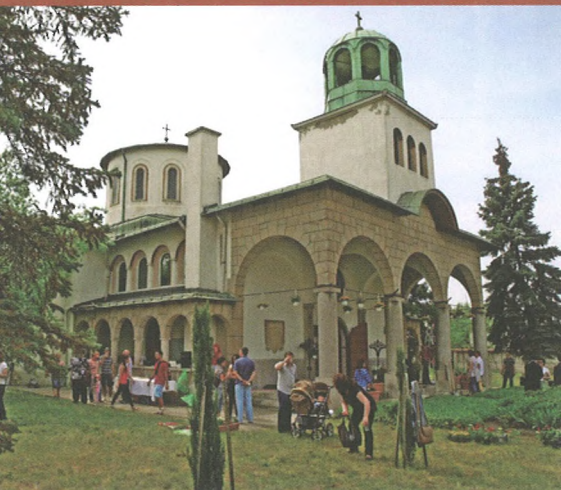
Труден избор с голямо значение

Вестник на
българите в Унгария

A magyarországi
bolgárok kétnyelvű
havi lapja
www.bolgarok.hu

Вестник жидин ягдгов BOLGAR

Цвета за храма

Нашият отговор – цвета и задружност

В събота, на 27 април, в самото навечерие на Цветница, стотици българи се стекоха в църковния двор на православния храм „Св. св. Кирил и Методий“ в Будапеща, за да изразят по този начин волята и надеждата си за прекратяването на дългите спорове около нея.

Начинанието бе подето от Данчо Мусев, председател на БРС, който се обърна с призив към общността. На поканата се отзоваха и средствата за масова информация. Събитието бе отразено от Унгарската национална телевизия и от

Българското национално радио.

За „Български вести“ д-р Данчо Мусев сподели: „Стазиинициатива исках да покажа единството на българската общност в Унгария. Да дадем знак на Светия синод, че ние милеем за своята църква и бихме искали тя да бъде истински дом на общността. Не със съдилища, не със скандали, а по един цивилизован начин – с цветете да отговорим на конфликтите. Нека всички институции, които имат отношение към въпроса: българската държава, която е собственик на терена, Светият синод, който назначава българските духовници, да свършат работата си, за да се прекрати този грозен спор, който нашата общност няма инструменти да разреши сама.

В навечерието на най-големите православни празници – Цветница, Великден – ние искаме да разкрасим този бурениясал църковен двор, който е останал без стопанин през последните две години. Защото в нашите сърца живее заветът на дедите ни, които са от Търновския край и носят силна историческа памет. Градинари, които винаги са строили и са давали от себе

си. И църквата, и културния дом са издигнати с даренията на нашите дядовци. Затова по този символичен начин ние показваме своята обич към България и към вярата си, обсипвайки с цветя църковния двор. Ние ще изпратим снимки и информация за тази наша акция на новия наш патриарх, на българския президент. Ние се обръщаме към тези, които имат правомощия, да направят необходимите стъпки и да се сложи край на спора.“

Virágok a templomért

A mi válaszunk – virágok és összefogás

Április 27-én, szombaton, Virágvasárnap előestéjén több száz bolgár gyűlt össze Budapesten, a pravoszláv Szent Cirill és Szent Metód templom udvarában, hogy ezen az úton fejezzék ki akaratukat a templom körül zajló viták befejezésének reményében.

A kezdeményezést Dancso Muszev, a Bolgár Országos Önkormányzat elnöke indítványozta, aki felhívással fordult a közösséghez. Az eseményről a Magyar Televízió és a Bolgár Nemzeti Rádió is közvetített. A Bolgár Híreknek a következőt

nyilatkozta Dancso Muszev: „Ezzel a kezdeményezéssel szerettem volna megmutatni a bolgár közösség egységét Magyarországon. Jelet kívántunk küldeni a Szent Szinódusnak, mellyel elmondhatjuk, hogy gondoskodunk a templomunkról és arra vágyunk, hogy a közösség igazi otthona lehessen. Nem bíróságok által, nem botrányokkal, hanem civilizált módon – virágokkal válaszolunk a konfliktusokra. Hadd végezze el minden intézmény a feladatát, akinek van köze a kérdéshez: a bolgár állam, aki a terület tulajdonosa, a Szent Szinódus, amely kinevezi a bolgár lelkészeket, hogy lezáruljon ez a csúnya

vita, amelynek befejezéséhez nincs eszköze a mi közösségünknek.

A legnagyobb pravoszláv ünnepek – virágvasárnap és húsvét előestéjén szerettük volna feldíszíteni ezt az elburjánzott templomi udvart, amelyik gazda nélkül az elmúlt 2 évben. Mert a mi szívünkben a tirnovói őseink szövetsége él és erős történelmi emlékeket hordozzuk magunkban. Kertészek voltak, akik mindig építettek és adtak magukból. A templom és a Közösségi Ház is a nagyapáink jóvoltából épültek meg. Ezért ezen a szimbolikus úton mutatjuk meg szeretetünket Bulgária és a hitünk felé, virágokkal borítva be a templomkertet.

Благодарност

Кои взеха участие в акцията?

Църковният двор се изпълни с българи, всеки готов да помогне с каквото може – едни донесоха цветя и разсад, други с професионализъм се заеха да оформят лехите и да засадят растенията, трети ни подкрепиха с авторитета си и с авторитета на институциите, които представляват.

Нека ги изброим, с риска да пропуснем някого:

Частните дарения на Петър Байчев и сем. Тихови.

Даренията на институциите: Българските самоуправления в Сигетсентмиклош, Зугло и в XIII район, танцов състав „Янтра“, фолклорна група „Зорница“, Българското посолство.

Незаменимият професионален труд на Красимира Тихова, Митко Куцаров, Чаба Варга, Колю Кушев, Милка Христова, Бояна Танева. Ентусиазираното участие на танцьорите от „Янтра“.

Благодарност към присъствалите на акцията в подкрепа на българската общност тук: посланик Бисерка Бенишева, директорът на Българския културен институт Пламен Пейков, председателят на Българо-унгарската търговска камара Росен Ткаченко.

По време на акцията бе излъчено директно предаване по радио „Хоризонт“, в което директорът на Дирекцията по вероизповеданията Емил Велинов заяви, че се работи за решаването на въпроса, което може да стане след като Светият синод потвърди уволнението

на бившия свещеник Стефан Мамаков, а българската държава, с решение на Министерски съвет, предостави собствеността върху имота на Западно- и Средноевропейската епархия, респективно на българската църковна община в Будапеща.

В резултат на инициативата на Българското републиканско самоуправление църковният двор придоби напълно нов вид. Църковното настоятелство изказва огромна благодарност за навременната помощ, която ни беше оказана.

За наша радост, на призива се отзоваха всички институции и много частни лица. В църковния двор се събраха над сто души, които под звуците на българска музика и с празнично настроение почистиха двора и засадиха цветя и дръвчета. Надяваме се, така добре поставеното начало да се превърне в традиция.

Така църковната ни община посрещна големите празници Цветница, Великден, Гергьовден в приятна обстановка, а и службите на отец Танчо бяха запомнящи се.

От името на Църковното настоятелство:

*Владимир Кирков
председател*

Fényképeket és információt fogunk küldeni az új Pátriárkáknak és a bolgár elnöknek is. Azok felé fordulunk, akiknek megvan a hatásköre, hogy megtegyék a szükséges lépéseket és pontot tegyenek ennek a csúnya vitának végére.

Az eseményről élőben közvetített a Horizont Rádió, amely során Emil Velinov a Vallásügyi Igazgatóság vezetője elmondta, hogy dolgoznak a probléma megoldásán, ami azután valószínűleg meg, hogy a Szent Szinódus megerősíti az előző pap, Sztefan Mamakov elbocsátását. A bolgár állam a Miniszterek Tanácsának döntésével átruházta a nyugat- és közép-európai egyházközi tulajdonjogát a budapesti templomi közösségnek.

Kik vettek részt az akcióban?

A templomkert megtelt bolgárokkal, olyanokkal, akik készek segíteni azzal, amilyük van – egyesek virágokat és facsemetéket hoztak, mások szakértelemmel kezdtek az ágyások megműveléséhez és a növények elültetéséhez, szintén mások intézményileg támogattak minket.

Említsük meg őket, a kockázattal, hogy kihagyunk valakit. :

Köszönet a magánadományokért Bajcsev Péternek és a Tihov családnak.

Köszönet az intézményektől kapott adományokért: a Szigetszentmiklósi, a Zuglói és a XIII. kerületi Bolgár Önkormányzatnak, a Jantra Néptánc-együttesnek, a Zornica Hagymányórzó Egyesületnek és a Bolgár Nagykövetségnek.

Köszönet a nélkülözhetetlen szakmai munkáért Tihova Kraszimírának, Kucarov Mitkónak, Varga Csabának, Kusev Kolionak, Hrisztova Milkának, Taneva Bojánának. Köszönet a jó hangulatért A Jantra együttes táncosainak.

Köszönet a részvételért a bolgár közösséget támogatóknak: Biszerka Beniseva nagykövetségnek, Plamen Pejkovnak, a Bolgár Kulturális Intézet igazgatójának, Roszen Tkacsennónak a Bolgár–Magyar Kereskedelmi Kamara elnökének.

Тържество в Дебрецен

По стара традиция и тази година през месец март българите от Дебрецен се събраха да отпразнуват настъпването на пролетта и празника на всички българи 3 март. Гостите на тържеството бяха посрещнати от Димитранка Мишколци, председател на самоуправлението. Тя ги закичи с ръчно направени мартеници и им пожела много здраве и пролетно настроение. Тържеството започна с доклад, посветен на героизма на българските и руските войни, дали живота си за свободата на Бълга-

рия. Ласло Хамар от танцов ансамбъл „Биляна“, гр. Карцаг изпълни с много чувство новелата „Една българка“ от Иван Вазов. След него талантиливата Нели Шаш омая публиката с изпълнението си на песента на Паша Христова „Една българска роза“. И този път за доброто настроение на многобройните гости допринесоха младите танцьори от ансамбъл „Биляна“, които увлякоха с кръшните си хора и много хора от публиката.

Денница Пенева

Децата в събота

Пролет е! И по стар български обичай гоним студеното време и се приготвяме за новото и различно начало. Не направихме изключение и в Съботната градина на ул. Байза 44. Съботната детска градина е създадена с желание да помогне при овладяването на български език на деца от предучилищна възраст. Тук могат да се включат деца, които не посещават седмичната редовна градина. Съботните занимания са от 10 до 12 часа и дават възможност на децата да се запознаят с българския език

Ünnepség Debrecenben

Arégi hagyománynak megfelelően időn is összegyűltek a Debrecenben élő bolgárok, hogy közösen ünnepeljék meg a tavasz beköszöntét és minden bolgár ünnepét, március 3-át. Az ünnepség vendégeit Miskolci Dimitrinka, az önkormányzat elnöke köszöntötte. Mindenkinek kézzel készített martenicát ajándékozott, miközben jó egészséget és kellemes tavaszi jókedvet kívánt. Az ünnepség a bolgár szabadságért életüket adott bolgár és orosz katonák hősiességéről való megemlékezéssel kezdődött. Hamar László, a karcagi „Biliana“ néptáncgyűttes

tagja nagy átéléssel adta elő Ivan Vazov *Egy bolgár lány* című novelláját. Utána a tehetséges Sas Nelli nyugtázta le a közönséget Hristova Pasa *Egy bolgár rózsza* című dalával. A jó hangulatról most is a Biliana néptáncgyűttes fiatal táncosai gondoskodtak, akik lendületes körtáncukkal magukkal ragadták a közönséget.

Peneva Denica

Пролетна разходка в зоопарка

чрез песнички и стихотворения, музика, танци, рисуване и игри. В първата седмица от април децата бяха приятно изненадани. На гости в Будапеща беше музикантът Людмил Попов от Гвардейски представителен духов оркестър – град София. Основната дейност на оркестъра е свързана с мероприятия от държавния протокол на Република България, както и с участия и концерти в страната и чужбина. Музикантът им разказа

за духовите музикални инструменти, а след това им посвири на един от трите музикални инструменти, които владее. Заедно с децата танцувахме и пяхме под звуците на българската народна музика. Тази среща донесе много положителни емоции за малчуганите. Оpozнването на един език е свързан до голяма степен и с музикално-песенния фолклор.

Камелия Делионова

A gyerekek szombaton

Április első hetében kellemes meglepetéssel kezdődött a szombati óvoda. Ludmil Popov a szófiai helyőrség fúvószenekarából vendégeskedett Buda- pesten. A zenész mesélt a gyerekeknek a fúvós hangszerekről, majd játszott is nekik, mi pedig rögtön táncrea perdültünk. Ez a találkozás nagy örömmel töltötte el az apróságokat. Egy nyelv megismerése nagyban összefügg a hangszerek és a vokális népzene megismerésével.

Kamelia Delionova

Tavaszi séta az állatkertben

Az egyik legnagyobb attrakció a gyerekek számára Budapesten. Csodás napos délelőtt volt, nagyon jó hangulattal. Az apróságok öröme már az állatkert hallatán látszódott. A szüleiktől kísérve nyugodtak voltak és egy új világot fedeztek fel – a szemeik ragyogtak, izgatottak és csodálattal teltek voltak. A legérdekesebbnek az egzotikus állatok bizonyultak – köztük is a kiselefánt, a teve, a tigris,

a zebra. A legkedveltebbek pedig a kigyók és a teknősök voltak. A gyerekek hamar felelevenítették az állatok nevét és még újakat is tanultak. Újszülött kiscsibéket is fotóztunk. A gyerekek megismerkedtek a gazdag állatvilággal. Míg bejártuk az állatkert ösvényeit, nemcsak sokfajta állattal találkoztunk, de rengeteg növényben is gyönyörködtünk.

Daniela Dimitrova

Eдна от най-големите атракции за децата в Будапеща. Как да не отидеш в красивата зоологическа градина на организирана разходка през пролетта?!

Беше прекрасен и слънчев ден, настроението приповдигнато. Усмивките на малчуганите грейнаха, още щом чуха за зоопарка и с излизането навън. За някои от най-малките това беше първото посещение в зоопарка. Придружавани от своите родители, те бяха спокойни и откриха нов и непознат свят, очите им блесяха и бяха изпълнени с вълнение, нетърпение и учудване. Трудно можеха да отлепят личица от витрините и клетките на животните.

Най-харесани бяха екзотичните животни слон и малко слонче, камила, тигър, зебра, особено привлекателни – змиите и костенурките. Децата си припомниха наименованията и на скоро изучените домашни животни: крава, кокошка, коза, патица. Снимахме и току-що излюпени патенца. Децата се докоснаха до дивата природа, разгледаха разнообразен и богат животински свят. Преоткриха не само нови видове животни и усетиха цялата красота на ароматните и разцъфнали цветя, дървета и храсти, докато се разхождахме по лъкатушещите пътеки между клетките.

Останахме омаяни от разходката. Ако не сте ходили в зоологическата градина или не сте ходили скоро, направете го (не забравяйте да вземете и фотоапарата!).

Среща с Радостина Ангелова

Българската общност с голяма радост и с още по-голямо любопитство очакваше българската писателка Радостина Ангелова, която беше гост на XX. Международен фестивал на книгата. Всички интересувани се получиха възможност да се срещнат с авторката на разговор около кръглата маса, който се състоя в новата зала на Малко Театро. Радостина Ангелова веднага плени публиката не само с книгата си, но и с личността си.

Радостина Ангелова е родена в 1969 год. в София. Автор е на стихосбирките „Половината съм аз“ (2003) и „Сърце на път“ (2004). Пе-

чели Втория Европейски конкурс за поетична книга на английски език с ръкописа „Цветовите на старата дама“. Влиза в класациите на 100-те най-креативни хайку автори в Европа за 2010 и 2011 г. Член е на международната хайку фондация.

В най-новата си книга, която е и първият ѝ роман, разказва историята на д-р Бианка Стефанов по време на неин кратък престой във Виена. Главната героиня наема апартамент в града, за да се опита да си представи бъдещия си живот, ако приеме поканата на австрийската фирма, за която работи. По време на обиколките си из града Бианка среща различни хора – шофьор на такси, аптекар, продавач на вурстове, монах. Чрез техните житейски истории героинята се опитва да отговори на въпроса си: щастливи ли са тези хора далеч от родното си място? Междувременно Бианка се разделя с мъжа, в който си мисли че е влюбена, среща друг, в когото не иска да се влюби, и накрая взема ключово решение за живота си. Роман за дома, любовта и пътя към тях.

Модератор на срещата беше Светла Кюсева, която с въпросите си и непринудеността на авторката успя да създаде истинска интимна атмосфера. Неповторимостта на вечерта бе подсилена от Габриела Хаджикостова актриса, която цитира части от книгата, обработени музикално от Тот Виктор саксофонист. Тяхното изпълнение имаше огромен ефект не само върху публиката, но и върху авторката.

В.Д.: Кога и как започнахте да пишете?

Р.А.: Мисля, че много отдавна започнах да пиша, така че вече не си спомням кога бе началото. Когато бях в първи клас, на 7 години, написах първата история. До днеска си спомням за нея.

В.Д.: Какво ви вдъхнови за написването на тази книга? Мислили сте да живеете в чужбина?

Р.А.: За първи път бях във Виена. Не транзитно, останах 3 дена там, за да разгледам града. Един ден преди тръгването ми от там написах първите 20 страници от „Виенски апартамент“. Градът ми оказа огромно влияние.

Дали съм мислила да живея в чуж-

Találkozás Radosztina Angelovával

Nagy örömmel és még nagyobb kíváncsisággal várta a bolgár közönség Radosztina Angelova bolgár írónt, aki a XX. Nemzetközi Könyvfesztivál vendége volt. Az érdeklődőknek lehetőségük volt találkozni az írónővel egy kerekasztal-beszélgetés keretein belül, amely a Malko Teatro színház új dísztermében tartott. Radosztina Angelova nemcsak a könyvével, de a személyiségével is teljesen elvarázsolta a közönséget.

Radosztina Angelova 1969-ben született Szófiában. Ő a szerzője a „Félig én vagyok“ (2003) és a „Szív az úton“ (2004) versesköteteknek. Megnyerte az angol nyelvű irodalmi könyvek második európai pályázatát „Az öreg hölgy színei“ című kéziratával. A 100 legkreatí-

vabb európai haikuírók között szerepel 2010-ben és 2011-ben. Tagja a Nemzetközi Haiku Alapítványnak.

„Legújabb könyvében, ami egyben az első regénye is dr. Bianka Stefanov rövid bécsi látogatását meséli el. A főszereplő bérel magának egy lakást a városban, hogy kipróbálja, milyen lenne az élete, ha elfogadná az osztrák munkáltatójától kapott új állásajánlatot. A város bebarangolása során Biánka különböző emberekkel találkozik, köztük egy taxisofőrrel, egy patikussal, egy virslárussal és egy szerzetessel is. Az ő élettörténeteiken keresztül próbál a hősnő válaszolni a kérdésére: boldogok ezek az emberek messze a szülőföldjüktől? Mindeközben Biánka elválál a szerelmének hitt férfitől, majd

találkozik egy másikkal, akibe nem akar beleszeretni, végül meghozza élete nagy döntését. Regény az otthonról, a szerelemtől és a feljűk vezető útról.”

A beszélgetés moderátora Kjoszeva Svetla volt, aki kérdéseivel és az írónő közvetlenségével valódi, meghitt légkört tudott teremteni. A bensőséges atmoszférát Hadzsikosztova Gabriella színésznő és Tóth Viktor szaxofonművész előadása fokozta, akik az írónő könyvéből idéztek részleteket és dolgozták fel zenés és prózai módon. Előadásuk nem csak közönségre, de az írónőre is nagy hatással volt.

D.V.: Mikor és hogyan kezdett el írni?

Р.А.: Azt hiszem, olyan régóta írok, hogy már nem is emlékszem mikor kezdtem. A legelső történetemet 7

бина? Мисля, че в даден момент този въпрос идва наум на всеки българин. Имах не една възможност да отида да живея в чужбина. Работата ми е такава, че когато и да е, бих могла да отида да живея в чужбина, но не го направих. Защо? Написах го във „Виенски апартамент“...

В.Д.: Кога пишете? Сутрин, вечер, през нощта?

Р.А.: Много обичам да пиша през нощта, защото е тихо и мога добре да се концентрирам. Всъщност пиша тогава, когато не мога да не пиша. За съжаление, някои истории се загубват, защото се появяват в неподходящ момент, а после ги забравям. Човек наистина има нужда от самота. Може да има шум около него, но авторът трябва да е в себе си. Аз тогава лично съм в книгата. Движа се между героите, говоря с тях, вътре съм в историята. Понякога се сепвам от телефонен звън, или когато се обръщат към мен по име и откривам, че съм в настоящето.

В.Д.: Вие сте писател и преподавател в университет. Как можете да

съгласувате тези две призвания?

Р.А.: Едновременно съм пишещ човек и доцент в Техническия университет във Факултета по текстил. И двете призвания изискват много фантазия и любов. При мене тези две професии се допълват една с друга. Единственото нещо, за което влизат в конфликт, това е времето. Случва се, едната професия да отнеме време от другата, което не е добре. Трябва ми време и за семейството и за приятели, но мисля, че съм пример как могат „да се носят две дини под една мишница“.

В.Д.: Защо не смееете да се наречете писател?

Р.А.: Не смея да се нарека писател,

защото смятам, че не са достатъчни една или две, дори и повече книги, за да се наричаш така. Имам много съмнения за себе си, знам колко много неща не знам и съжалявам, че поради липса на време не мога да ги науча. Надявам се хората, до които стигне тази книга, а защо не и следващата, да намерят нещичко за себе си, за да може да се каже, че е имало смисъл да бъдат написани.

В.Д.: Какво е за вас писането?

Р.А.: Любов. За мене писането е любов.

Книгата на Радостина Ангелова, наред с искрените теми за размисъл, доставя радост на читателите и от ползването на чист и красив български език. Подобни преживявания и мнения сподели публиката с писателката, която посрещна с искрена радост въодушевлението на читателите си.

Още дълго време ще запазим приятният спомен за тази вечер. Желам нови успехи на авторката и ѝ благодарим!

évesen írtam, elsősként. A mai napig emlékszem rá.

D.V.: Mi ihlette meg ennek a könyvnek a megírására? Gondolkodott azon, hogy külföldön éljen?

R. A.: Első alkalommal voltam Bécsben. Nem átutazó voltam, hanem 3 napig pihentem ott, hogy megnézzem a várost. Az indulás előtti utolsó napon megírtam a *Bécsi lakás* első 20 oldalát. A város, nagyon nagy hatással volt rám. Hogy gondolkodtam-e azon, hogy külföldön éljek? Úgy gondolom, hogy ez egy olyan kérdés, ami minden bologár embernek eszébe jut egy adott korban. Többször is volt lehetőségem külföldön élni. A munkám olyan, hogy bármelyik pillanatban külföldre mehetnék, de ne tettem meg. Hogy

miért? A *Bécsi lakás*ban megírtam...

D.V.: Mikor ír? Reggel, este, éjjel?

R. A.: Nagyon szeretek éjjel írni, mert akkor csend van, és nagyon jól tudok koncentrálni. Igazából akkor írok, amikor nem tudok nem írni. Sajnos pár történet így is elvész, mivel nem a megfelelő időben bukkannak fel, aztán pedig elfelejtem őket. Az viszont igaz, hogy az embernek valóban magányra van szüksége. Lehet zaj körülötte, de az írónak magába kell merülnie. Én ilyenkor személyesen ott vagyok a könyvben. A hőseim közt mozgok, beszélgetek velük, benne vagyok a történetben. Néha felriadok a telefoncsörgéstől, vagy ha a nevemen szólítanak és rájövök, hogy a valóságban vagyok.

D.V.: Miért nem meri írónak nevezni magát?

R.A.: Nem merem azt mondani, hogy író vagyok, mert úgy gondolom, hogy egy vagy két, netán több könyv sem elég arra, hogy így nevezd magad. Nagyon sok kétségem van magammal kapcsolatban, tudom milyen sok dolgot nem tudok és sajnálom, hogy sok mindent idő hiányában nem tudok megtanulni. Abban reménykedem, hogy az emberekhez, akikhez eljut ez és a következő könyvem, találunk benne maguknak valamit, hogy lehessen azt mondani, volt értelme megírni őket.

D.V.: Mi jelent Önnek az írás?

R.A.: Szerelmet. Az írás számomra szerelem.

Сине мой!

**«...дай живота си за края родни,
българин бъди горд, сине мой!»**

По случай 100 години от гибелта
на подпоручик Стамен Панчев (1879-1913)

„Сине мой, надежда скъпа моя,
Радост в грижи, грижи в радостта,
Може би последен ден е тоя,
в който те милува твой баща.
Аз отивам, за да се не върна,
дълг отечествен зове ме в бой,
може би не ще те веч прегърна,
теб не ще продумам, сине мой!
Сине мой, аз те благославям,
Нека бог закриля теб в света.
На теб сал един завет оставям –
свет завет на грижовен баща.
С него расти, възмъжавай, сине,
моето богатство ти е той,
с него татко ти не ще загине –
ще живее в тебе, сине мой!
Сине мой, живеи със светлий спомен,
на родинолюбците деди,
гражданин бъди ти всявга скромен,
честен в мисли и дела бъди,
вярвай в идеали благородни,
с тях окрилен в мирен труд ил в бой,
дай живота си за края родни –
българин бъди горд, сине мой!
Сине мой, надежда скъпа моя,
радост в грижи, грижа в радостта,
може би последен ден е тоя,
в който виждаш своя ти баща.
Аз отивам, за да се не върна,
дълг отечествен зове ме в бой –
дай да те целуна и прегърна,
може би за сетньо, сине мой!“

Стамен Панчев

Награда

Преводачката Николина Атанасова бе удостоена с високо признание от президента

на Унгария Янош Адер. Признание за многогодишната ѝ преподавателска, преводаческа и редакторска дейност, за превода на унгарска проза и драма на български език е орденът Златен унгарски кръст за заслуги, граждански.

Николина Атанасова е родена на 1 декември 1925 г. в Драганово. Баща ѝ Ризо Калицов по това време вече се е преселил в Унгария, където работи като градинар. Николина пристига в Унгария на 6-месечна възраст, нейният по-малък брат, Тодор Калицов (по-късно дългогодишен секретар на Дружеството на българите в Унгария), е роден вече тук.

През 40-те години родителите се развеждат и майката се прибира с двете деца в България. Николина завършва Педагогическо училище и след войната започва работа в детска градина. В същото време води и пре-

даванията на Българското радио на унгарски език. През 1947 г. се омъжва, има две дъщери.

По времето, когато Ищван Шипош е директор на Унгарския културен институт в София, става сътрудник на института, по-късно ръководи Протоколния отдел на Унгарското посолство, където се и пенсионира.

Под въздействие на Ищван Шипош започва да се занимава с художествен превод, благодарение на нея на български се появяват произведенията на Андраш Беркеш, Калман Миксат, Магда Сабо, Гюла Круди, Дежо Костолани, Жигмонд Мориц.

Когато е в Будапеща, Николина Атанасова обича да чете „Български вести“, а дъщеря ѝ, която живее в унгарската столица събира излезлите броеве и ѝ ги носи в София.

Николина Атанасова и досега е била удостоявана с български и унгарски отличия: орденът Кирил и Методий III степен, по-късно – I степен, както и наградата на унгарското културно министерство Pro Cultura Hungarica.

Поздравяваме Николина Атанасова за високото отличие.

Kitüntetés

Magas elismerésben részesült Nikolina Atanaszova műfordító Áder János köztársasági elnöktől – több évtizedes oktatói, műfordítói, szótárszerkesztői munkássága elismeréseként, a magyar próza- és drámairodalom műveinek bolgár nyelvre történő átültetéséért a Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetést kapta meg. Nikolina Atanaszova 1925. december 1-én született Draganovóban. Édesapja Rizo Kalicov már korábban áttelepült Magyarországra, ahol kertészként dolgozott. Nikolina Atanaszova 6 hónapos korában került Magyarországra, öccse Todor Kalicov (aki később hosszú évekig volt a Magyarországi Bolgárok Egyesületének titkára) már itt született.

A 40-es években a szülők elváltak, és az édesanyjuk a két gyerekkel visszament Bulgáriába. Nikolina Bulgáriában elvégezte a tanítóképző főiskolát, majd a háború után egy óvodában kezdett dolgozni, mellette azonban a Szófiai Rádió magyar adását is vezette. 1947-ben kötött házasságot férjével, két lányuk született.

Sipos István igazgatói megbízatása idején a szófiai Magyar Kulturális Intézet munkatársa lett, később pedig a Magyar Nagykövetség Protokollosztályát vezette, onnan ment nyugdíjba. Sipos István hatására kezdett el műfordítással foglalkozni, az ő átültetésében jelentek meg Bulgáriában többek között Berkesi András, Mikszáth Kálmán, Szabó Mag-

da, Krúdy Gyula, Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond művei.

Nikolina Atanaszova szívesen forgatja a Bolgár Hírek c. újságot, amikor Budapesten tartózkodik, egyébként pedig Magyarországon élő lánya összegyűjti a megjelent számokat, és elviszi neki őket Szófiába.

A mostani elismerésen kívül Nikolina Atanaszova már számos kitüntetés és díjat vehetett át mind Bulgáriában, mind Magyarországon, többek között a Cirill és Metód Érdemérem III., majd később I. fokozatát, illetve a Magyar Kulturális Minisztérium Pro Cultura Hungarica díját.

Gratulálunk Nikolina Atanaszovának a magas kitüntetéshez.

Животът е като шахматна дъска

Помня кога за пръв път се докоснах по-отблизо до шахматната дъска. Бях около десетгодишен и по навик половината от всяко лято прекарвах при любимия ми учител – пенсионер. Един ден скуката до такава степен беше ме завладяла, че погледът ми се спря върху шахматната дъска на учителя ми, която видимо не беше докосвана от години. Цялата прашасала и надраскана, но същевременно изглеждаща загадъчна и сякаш – биде ли отворена – готова да „изсипе“ всички тайни. Именно любопитството ме накара да посегна към дъската...

Естествено, това не беше нищо повече от средноголямо боядисано парче дърво с тук-таме липсващи фигури. Разтвореното табло по нищо не приличаше на цветното на „Не се сърди, човече“ или „Робин Худ“. Разочарован понечих да върна всичко на мястото си и да си намеря друго занимание. Но тогава в стаята влезе учителят ми, който със задоволство погледна към мен и явно си беше помислил, че на ученикът му все пак му сече пипето, щом е погледнал зад шахматната дъска. Реших да пренебрегна истинската причина и го помолих да ми обясни правилата на играта. Той нареди фигурите и започна...

Аааа, бели и черни! Изправени едни срещу други, точно като на бойно поле, фигурите стояха пред мен. Но защо бели и черни? Да на би черните да са лошите, а белите добрите? Точно това попитах учителя и тогава по детски невинно поисках да играя с белите фигури, надявайки се, че все пак, и да загубя, ще съм се борил на страната на доброто. Играта стартира и виждах как за да стигнеш до желаната победа, трябва не само да пазиш своите фигури, но и да ги жертваш, да бъдат примамка, за сметка на две, с по-голяма стойност, биват събаряни много други.

Мислят се стратегии. Всеки ход може да ти донесе успехи, но и морална загуба.

Сега след години мога да погледна на играта по друг начин и осъзнавам колко много прилича на една по-сложна, но със сходни правила игра – на живота. Да приемем, че шахматната дъска е земята под краката ни, а фигурите сме ние – черни и бели, винаги воюващи помежду си, война, подобна на онази – между доброто и злото. Но никой не може да определи какво е добро и какво е зло, защото това са понятия, измислени от хората, въпрос на интереси и гледна точка. Ако белите фигури бяха представители на доброто, защо тогава и те бутат черните си близници, устремени към техния цар, а не играят само в защита, пазейки своя? Ще кажете, че това е просто игра... така е, но е базирана върху реалността. И най-голямата борба, която водим, е със самите себе си, със собствените си страхове. „Непримирими в гърдите ми се борят две души: душата на ангел и демон...“ пише Яворов, визирайки човешката същност. Дори така наречените добри хора понякога са готови да потъпчат някои свои добродетели, за да постигнат целта си. А от друга страна, какъвто и път да изберем, по който и път да вървим, винаги ще има хора, които ще нараняваме и на които ще навреждаме, независимо колко идеалистични и безобидни са намеренията ни. Ето защо никой не може да бъде квалифициран като само добър или само лош, всеки носи и от двете в себе си. Това става ясно и в произведението на Елин Пелин – „Супа от греховете на отец Никодим“, в което отецът със своите бели и черни бобени зърна определено застава зад изказаната теза.

А каква прилика има само между шахматните фигури и нас, хората! Едни стават жертва на други,

някои пък сами предават себе си, за да защитят побратим, а трети – служат просто за примамка със скрити намерения. И отново се сблъскваме със социалната несправедливост. Както в играта – защо пешките трябва да изгарят първи, а царицата и царят да са най-важните фигури и всички да падат жертви в името на тяхното оцеляване? Ето го и в живота – хората с по-нисше място в социалната система са притиснати да се бъхтят в полза на своите по-горестоящи работодатели и за нещастие често се сблъскват с голяма дискриминация и несправедливости. Но това е чистата истина – едни са на върха, те ще бъдат „царете и цариците“, а горките пешки ще дават ли, ще дават жертви в името на каузата.

Нещата от живота наистина могат да бъдат добре представени с помощта на едно шахматно табло. Човек може да прозре за отговорността, която носи, въз основа на всяко едно свое действие. Вземеш ли решение, няма връщане назад! Правиш своя ход и виждаш резултата. Вървиш ли напред, побеждаваш ли – заслугата е твоя, но това се отнася и за тежките поражения.

Но хубавото на живота е едно – дори да останеш без цар и царица, винаги можеш да започнеш отново.

Ангел Грозданов

С дълбока скръб и болка
в душата ни съобщаваме

на всички роднини,
близки и познати,
че на 9 май 2013 г. на 94 годишна
възраст почина

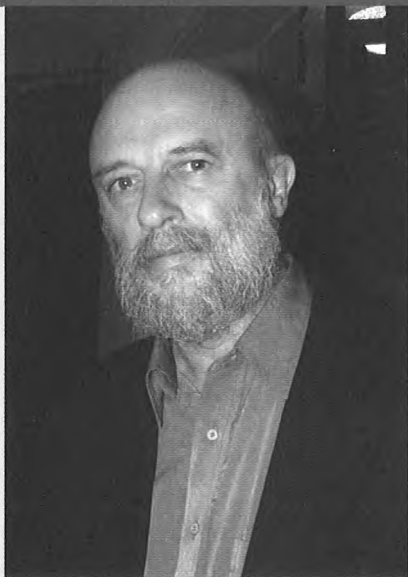
Мария Димова Бундева

Поклон пред светлата
й памет!

От опечаленото семейство

Едвин Сугарев

Бавна приказка в червено

Едвин Стефанов Сугарев е роден на 27 декември 1953 г. в София. Завършил е българска филология през 1978 г. в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. През 1981-1984 е редовен аспирант по история на новата българска литература в Института за литература при БАН. Защитавал дисертация на тема „Българската литература след Първата световна война и немският експресионизъм (мирогледни и стилистични паралели)“ и получава научната степен „доктор на филологическите науки“ (1985). Научен сътрудник в Института за литература (1986-1990). Посланик на Р България в Монголия (1997-1998) и Индия (1998-2002). Литературовед в Института за литература – БАН (от 2002)

Главен редактор на „Литературен вестник“ (1991-1996; 2003-). Победител в конкурса за нов български роман на фондация „Развитие“ през 2004 г.

Лауреат на сребърната брошка „SMS-поезия“ и специалната награда на Мтел в конкурса за SMS-поезия през 2005 г.

Червеното никакво го няма. Съвсем свърши. Рисунките от това блокче го излапаха.

Цели две къщи останаха без покрив и една без половин. А точно над тези къщи, съвсем точно над тях Владко беше нарисувал големи и черни облаци. Сега облаците се побутваха един друг и ехидно се усмихваха: ти вече ни нарисува, сега не можеш да ни попречиш да се извадим, когато ни скимне.

И в двете къщи без покрив, и в другата без половин покрив всъщност живееше самият Владко.

Освен това един индианец си беше останал бял; една лисица гледеше тъжно липсващата си опашка; и едно момиче водеше един нашийник по улицата. В нашийника трябваше да има кученце. Владко не беше сигурен дали освен червени кученцата не могат да бъдат още сини или зелени, но много му се искаше това именно кученце да бъде червено.

Ако си убодеш пръсчето с карфица, може да се получи малко червено. Само че боли.

Ако слънцето, когато залязва, беше малко по-близо, а не чак отвъд Княжево...

Да стигнеш с четката си до луната е лесна работа, поне от покрива, само че луната е жълта, а пък виждал ли е някой жълт индианец? Или лисица с жълта опашка?

На Владко никак не му беше лесно да затвори блокчето, защото нарисуваното кученце баубаукеше в ушите му и сякаш го молеше: нарисуй ме! Нарисуй ме!

Но накрая все пак Владко затвори блокчето. И тръгна да търси червено.

Точно срещу Владкови имаше едно криво като рак дъсчено дюкянче. В него седеше един тъжен човек с прошарени мустаци и продаваше бои на разни хора.

Всички в квартала знаеха, че на този човек са му потънали геми-

ите. Спореше се само дали в Адриатическо море или в Северния ледовит океан. Във всеки случай големите му сини очи гледаха с такава тъга, че на човек веднага му се отщяваше да боядисва каквото и да е. Мустаците му не бяха черни с бели снопчета или бели с черни снопчета, както се полага на едни прошарени мустаци. Те приличаха на пъстра, многоцветна, увиснала под носа му дъга. Всъщност не само мустаците, ами и целият тъжен човек си беше малко прошарен. Даже малко шарен.

Понякога някои клиенти, сърдити от това, че нямало тази или онази боя, или пък от тъгата в сините му очи, удряха ядосано с юмрук по тезгяха. Тогава цялото дюкянче се разклащаше и от прозорците, вратата и даже от комина излитаха синьо-жълто-кафяво-зелено-оранжев прах.

Ядосаните клиенти винаги излизаха малко шарени.

– Добър ден – каза Владко.

– Добър ден – каза тъжно човекът с тъжните сини очи.

– Имате ли червена боя?

– Червена боя за какво?

– Ами например за опашки на лисици...

– Не – каза тъжно човекът.

– А за малки кученца?

– Не – отговори още по-тъжно човекът.

– Ами за покриви?

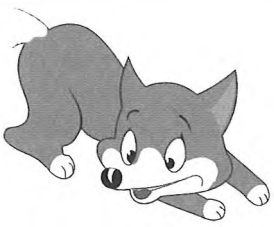
– Не – повтори най-тъжно човекът.

– Ами за индианци?

– Искате да кажете „индианска червена“?

– Не индианска червена, ами боя за боядисване на индианци.

– Не – каза по-тъжно от най-тъжно

човекът и прошарените му мустаци увиснаха към центъра на земята – нямаме боя за боядисване на индианци.

– Ами тогава каква имате? – попита Владко.

– Краплак, Цинобър, Кармин, Воронезе, Вандайк, Сиена печена...

– Не ги познавам тези хора. Сигурно не живеят на нашата улица. А вкусна ли е печената хиена?

– Не съм опитвал досега – каза шареният тъжен човек – но нищо не ми пречи да опитам.

И той се наведе над рафтовете, като при това единият му мустак се потопи в ултрамарин, а другият във веронезе и близна от някакъв тъмнокафяв прах. Когато се изправи в очите му се четеше печал.

– Не – каза той – не е вкусна.

Недалеч зад дюкянчето течеше Шарената река.

Шарената река всъщност не беше шарена. По-скоро тя приличаше на хамелеоните – сменяше цвета си, както си поиска. Например в понеделник ставаше смарагдовозелена, в сряда – оранжева, в четвъртък – виолетова, което не ѝ пречеше в петък да стане огненочервена или просто бяла.

Трябва обаче да кажем, че между шарената река и хамелеоните имаше една много съществена разлика. Например ако хамелеоните минат през зелена трева, стават зелени, ако минат през червена трева – червени, ако минат през пъстра трева – пъстри. Шарената река постъпваше по обратния начин. На нея ѝ беше все едно през какви тревни, храсти и мостове минава; ако беше решила днес да бъде червена, тя си ставаше червена и хич не ѝ пукаше дали някой ще я види или не. За сметка на това всички храсти, тревни, мостове и всякакви неща около нея ставаха червени, оранжеви, ка-

фяви или бог знае какви още.

Беше много лесно да се разбере какъв цвят е решила да бъде реката. Край двата ѝ бряга бяха наредени два реда къщички, в които живееха всички боклуджии и пощенски раздавачи в квартала. Всеки ден те перяха ризите си в реката и всеки ден от седмицата ризите им бяха в различен цвят – и затова в квартала се говореше, че да бъдеш боклуджия или пощенски раздавач е много доходно, след като можеш да си купиш цяла дузина ризи в различни цветове. Всъщност всеки боклуджия или пощенски раздавач имаше само по една риза. Но ако някой се появеше с жълта риза в деня, когато водата е синя, останалите му се смееха и го наричаха мързеливец.

Владко тръгна към реката, като се надяваше, че точно днес тя е решила да бъде червена.

Само че малко преди да стигне до моста, видя една боклуджийска кола с двама боклуджии. Единият боклуджия беше с черна риза, а другият с черна риза и с черна кожа (на него му се беше развалило кранчето в банята и той точно тази сутрин беше решил да се изкъпе в реката).

При тази гледка всички надежди на Владко повяхнаха.

Тъжен като продавача на бои стоеше Владко на моста и гледаше как черната вода на шарената река влачи отражението на слънцето като голяма алена топка, когато нещо го близна по ръката. Обърна се и не видя нищо.

– Аха – каза си – това е моето ненарисувано кученце, което е избягало от нарисуваното момиченце и е дошло да ме попита защо не съм го нарисувал.

– Бау- бау, точно така – отговори нищото – аз съм ненарисуваното кученце и освен това дойдох да ти кажа, че си много глупав.

– Защо – попитал Владко.

– Защото не се сети най-простото нещо.

– Какво има да се сещам?

– Ами например откъде да намериш червена боя.

– А откъде да намеря червена боя, когато даже реката е черна?

– Бау, много просто, бау. Най-лесното нещо на света. Трябва просто да нарисуваш една червена боя.

– Как да нарисувам червена боя, като нямам червена боя?

– Бау, бау, бау, бау, ама размърдай си мозъка, бау. Трябва да нарисуваш една кутия и на нея да напишеш „Кутия с червена боя“. После отваряш кутията и рисува.

– Сигурен ли си, че това е достатъчно?

– Сигурен съм, бау, разбира се, че е достатъчно.

– Не трябва ли за по-сигурно да напиша „Кутия с много червена боя“?

– Бау, хъм, бау, бау. Ти не си бил толкова глупав. Може би е по-добре. Даже е най-добре да напишеш „Кутия с много червена много боя“.

– А може би „Много хубава кутия с много хубава червена много хубава боя“...

– Точно така, бау! Да вървим.

И докато черната Шарена река търкаляше слънцето към залез те тръгнаха обратно към къщи – един подскачащ от радост Владко и едно подскачащо от радост невидимо кученце. По пътя срещнаха и едно момиченце, което влачеше празен нашийник по тротоара. Ненарисуваното кученце послушно пъхна глава в нашийника. Случайните минавачи се слисваха от празния подскачащ нашийник и опулваха очи като стъклен топчета. Трябваше им много време, за да се опомнят. С една дума случайните минавачи от ненарисувани кученца нищо не разбираха.

Едвин Сугарев

Личните биографии

Разказани от Венета Янкова

„...И се връщат.....с мисълта, че могат да намерят близки, роднини, откъдето е излязло поколението на българите.“

Според разказаното от д-р Мария Николаева от Мишколц житейските траектории на различни поколения мигранти се „вплитат“, за да оформят мигрантския сюжет на рода. Родителите на моята събеседничка са потомци на т. нар. таврически/таврийски българи, които през средата на XIX век са преселени от Бесарабия (Украйна) в Приазовието. Голяма част от тях са наследници на българи от Ямболско (България). Цялата история представлява разказ за търсене на своите корени, стремейки се към покой в хармонията на

родното и обговаря – според метафората на Мирча Елиаде – мита за вечното завръщане. И тъй като липсва по-ясен спомен за началото на тяхното тръгване-откъсване от българските земи, може би по инерционния модел на героичните повествования, това преселване се свързва с бягство от въстание през XVI-XVII век. По-важното е, че следващият епизод – за завръщането в лоното на родното, свързан с обозримото биографично време на разказвачката, е очертан по-цялостно, релефно и драматично.

Заселването на предците в необитаеми територии край Азовско море и създаването там на село Преслав се възпроизвежда според модела на разказите за първотворението. Подобно на първосъзда-

тели, българските преселници от „нищо“-то изграждат и подреждат своя нов свят. В родовия разказ сведенията за живота на новото място са твърде ограничени, почти оскъдни, като акцентът в него е поставен върху най-драматичния епизод: бягството в обратна посока – от крайбрежието на Азовско море към България – след размириците по време на руската революция през 1917 година. Тук морето се осмисля универсализиращо като „мост между светове“ и „път към изгубения рай“. Би трябвало да се подчертае неслучайната успоредница на височините по адриатическото крайбрежие с близка и родна реалия, какъвто е Балканът. В този контекст особено е открит образът на бащата – своеобразен герой и избранник на съдбата, чиято неочаквана смелост се проявява на фона на всеобщото бедствие. Този разказ обговаря пътуването-лутане на родовите предци в почти митологически измерения като част от безкрайната верига на по-късните премеждия на поколенията – също мигранти! – като дългогодишно пътуване-завръщане към своето и родното, като изпитание и спасение едновременно.

*

Майка ми и баща ми са родени в село Преслав, но не българската първа столица Преслав, а в село Преслав на Азовско море. Българите... – в XVI – XVII-ия век имало е въстание – и са избягали и стигнали до там. (В. Я. От къде са тръгнали?) Някъде от Южна България около Пловдив и Родопите. И тогавашния руски цар им дава земя при Азовско море, необитаема, там има грамадни участъци необитаеми. „Тука можете да живеете.“ Значи XVI – XVII век.... И те се заселват там, чисто български семейства, никакви руснаци, нищо е нямало наоколо край

морето нали и риболов, и земя. И решават как да се казва мястото, където са се заселили. Нека да носи името на българската столица – Преслав.

Те живеят там и там се раждат едно след друго поколения и от тия поколения са майка ми и баща ми. Чисто българи! Няма руснаци там, нищо! (В. Я. Как се казва?) Майка ми Донка Тодорова Тодорова, а баща ми Йончо Стефанов Николаев. Българи са били. Майка ми са били 12 деца, майка ми е най-старата. Имало е близнаци, а баща ми са били осем деца, от които само една сестра са имали. (Учат) в Бердянск, то е в Бердянска област. Получават и двамата полувисше образование и са учители, запознават се, оженват се и се ражда първото им дете, което умира от едрата шарка на 8-9 месеца. След това идва революцията – 1916-17-а година. Мама е родена 92-а година, а татко е роден 889-а. Като учител вземат го в белогвардейната армия. Идват комунистите, тогава не комунисти, ами революционери – не знам как се казват! – и пълен погром на царската армия, избиват всичко поред...

Нали са близо до морето, на параходи, на шлепове се качват и тръгват от Азовско море влизат в Черно море. Започват черно-морски бури, страшно много параходи потъват, страшно много хора измират. Никъде не пуцат да спрат параходите, не (ги) приемат на нито едно пристанище, минават през Дарданелите, минават през Мраморното море, завиват покрай Гърция и там не ги приемат... Тръгват към Средиземно море, връщат се на север и на остров Сплит им разрешават да спрат. Били са 40 000 души, от които страшно много умират по пътя, от бурите получават всички морска болест. И само капитана и

баща ми не са получили, а баща ми няма понятие от параход. Баща ми управлява, а капитана му казва: „А сега наляво, а сега надясно.“ Остров Сплит по него време е необитаем. (Къде е този остров?) В Югославия, след Дубровник на горе север, близо е до под Балкана...

Татко имал роднина в Русе, с който влязал във връзка не знам как пристигат в Русе. (Кога е било?) Около 24-25 година... 23-а, колко време са изкарали на Сплит, да могат да им разрешат да излезат, да могат да препътуват до България. Оказва се, че в Русе никак си не им харесало и се връщат в Пловдив с мисълта, че могат да намерят близки, роднини, откъдето е излязло поколението на българите и остават в Пловдив..мама ражда два втори път, близнаци, паднала,

едното живее един час, другото един ден, умират и чак след това се ражда дъщеря им и я кръстят Надежда – с надежда да живее. Това е четвърто дете, това е 26-а година на 25 декември, тогава не е било Коледа. След година и половина е било голямото земетресение в Пловдив, когато Пловдив с основни го сричат. Тогава, то било някъде септември-октомври, дъжд, снегове. И тогава се връщат в Русе при чичо, дядо Иван – така му викаха – и той им дава къща помага им да купят лозе, в първите години татко е бил управител на Старчески дом до едно време... Там се раждам и аз (...)

**ИНТЕРВЮ С Д-Р МАРИЯ
ГЕНОВА НИКОЛАЕВА, РОД.
1933 В РУСЕ, ЗАПИС: 2010. 03. 07
В ГР. МИШКОЛЦ**

Труден избор с голямо значение

Семейство Вайсберг в двора на къщата им в ул. „Веслец“ в София през пролетта на 1943 г.

Джина Вайсберг (детето на снимката) с майка си, дни преди да бъдат изселени от София в Нови пазар.

Снимките са предоставени от Джина Вайсберг и съпругът ѝ д-р Диросян на ДА „Архиви“ за участие в изложбата „Труден избор с голямо значение: СЪДБАТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЕВРЕИ – 1943“, посветена на 70-годишнината от спасяването на българските евреи.

По случай 70-годишнината от спасяването на българските евреи в Паметния център на Холокоста в Будапеща бе открита изложба с 32 табла, с повече от 1000 снимки и документи.

Изложбата е подготвена от материалите, които се съхраняват в Българския централен държавен архив и в израелския институт Яд ва-Шем, както и в частни ко-

лекции – снимки, документи – по повод 70-годишнината от началото на депортациите в България на 8 март 1943 г. – съобщи сътрудник на Българското посолство.

На 32 табла на английски език е разказана историята на българската еврейска общност до началото на Втората световна война. През XIV век в България, където дотогава са живели персийски евреи, пристига голяма вълна от евреи ешкенази. Най-значителната група обаче са прогонените от Испания евреи сефаради. Работели са главно в стопанството, търговията и книгоиздаването. Лекарите и преводачите са били предимно евреи. В цяла Европа придобива известност Смуел де Медина, равин и мъдрец.

Антисемитизмът е почти непознат в България, царското семейство и парламентът единодушно отхвърлят искането на германците за депортация на евреите. На 1 март 1940 г. министър-председателят Богдан Филлов подписва присъединяването на България към тристранната ос Рим-Берлин-Токио, а в края на март германската армия вли-

за в България. Германия от своя страна позволява на България да присъедини териториите в Македония, Тракия и долината на сръбска Морава.

За да спаси собствените си 48 хиляди евреи, българското правителство се отказва от 11 хиляди души в новоприсъединените територии. Те са били натоварени на вагоните преди 70 години и отведени в концентрационни лагери. От изложбата става ясно, че не само българското население, а и българските дипломати, които са в различни градове на Европа са помагали бягството на евреите с издаването на транзитни визи. Градските еврейски общности са оказали голямо влияние върху културните навици на българите. Празникът Пурим например в Русе и София се свързва с градските карнавали. До 1944 г. в България се издават 90 еврейски вестника и списания на български език. Българските евреи, въпреки че са били малко на брой, са дали и единственият нобелов лауреат на България – писателят Елиас Канети. Той е роден в дунавския град Русе, в романа си „Спасеният език“ описва еже-

Nehéz választások - sorsdöntő következmények

Ezzel a címmel 32 tablón több mint ezer fotóval és dokumentummal kiállítás nyílt a bulgáriai zsidómentés 70. évfordulója alkalmából a budapesti Holokauszt Emléközpontban.

A vándorkiállítást a Bolgár Központi Állami Levéltár és az izraeli Jad Vasem Intézet készítette saját anyagából és magángyűjteményekből származó archív fényképekből, dokumentumokból abból az alkalomból, hogy 70 éve, 1943. március 8-án kezdődött el a bulgáriai zsidók deportálása – mondta el a bolgár nagykövetség kiállításért felelős munkatársa.

A 32 angol nyelvű tablón keresztül megismerhető többek között a bulgáriai zsidó közösség története a II.

világháború elejéig. A XIV. században érkezett Európából egy nagy askenázi zsidó hullám Bulgáriába, ahol már voltak perzsa zsidók is, de számban a legjelentősebb csoportot a Spanyolországból kiűzött szefárd zsidók alkották. Főként a gazdaságban, a kereskedelemben és a könyvnyomtatásban tevékenykedtek. Orvosok és tolmácsok elsősorban zsidók voltak, Európa-szerte híres volt Smuél de Medina rabbi és tudós.

Az antiszemitizmus szinte ismeretlen volt Bulgáriában, a királyi család és a parlament egyetértésben utasította vissza a németek követelését a zsidók deportálásáról. 1940. március 1-jén Bogdan Filov miniszterelnök aláírta a

csatlakozást a Róma-Berlin-Tokió tengelyhez, március végén a német hadsereg bevonult Bulgáriába, Németország pedig lehetővé tette, hogy a bolgár hadsereg elfoglalja Macedóniát, Trákiát és a szerb Morava-vidéket. A bolgár vezetés azért, hogy megmentsen saját, 48 ezer főt kitevő zsidóságát, feladta a megszállt területek 11 ezer zsidó polgárát. Ezeket az embereket vagonírozták be 70 évvel ezelőtt és vitték koncentrációs táborokba. A kiállítás tablóirol az is kiderül, hogy nemcsak a bolgár lakosság, hanem a különböző európai városokban dolgozó bolgár diplomaták is tranzitvizumok kiadásával segítették a menekülő zsidókat.

Димитър Пешев – спасителят на българските евреи

дневието на едно традиционно шпаньолско сефарадско семейство. След Будапеща изложбата ще бъде показана във Ватикана, Израел, Германия и други големи европейски градове.

A zsidók városi közösségének európai kulturális szokásai nagy hatást gyakoroltak a bolgároknak. A purim, a zsidó sorsvetés ünnepe lett például a városi karneválok alapja Ruszében és Szófiában. 1944-ig Bulgáriában 90 bolgár nyelvű zsidó újság és folyóirat létezett. A bulgáriai zsidók adták – kis létszámuk ellenére – az egyetlen bolgár Nobel-díjast, Elias Canetti író, aki a Duna menti Ruszében született és a *Megmentett nyelv* című életrajzi regényében írja le a tradicionális spanyol szefárd közösség mindennapjait. A bolgár utazótárlat április 14-ig tartott nyitva, ezt követően a Vatikánban, Izraelben, Németországban és további európai nagyvárosokban mutatják be.

Димитър Пешев е български политик, известен със своята роля за спасяването на българските евреи по време на Втората световна война. Пешев е почетен гражданин на Израел, а през 1997 г. получава посмъртно най-високия български орден „Стара планина“.

Димитър Пешев е роден в Кюстендил на 25 юни 1894 година. Учи право в Софийския университет, но прекъсва образованието си, за да участва в Първата световна война. След войната завършва университета и работи като съдия в Пловдив и София, по-късно като прокурор, а от 1932 година е адвокат.

През 1935 година Димитър Пешев става министър на правосъдието в първия кабинет на Георги Кьо-сеиванов. През 1938 г. е избран за председател на 24-тото Обикновено народно събрание, а от 1940 година заема същата длъжност в 25-тото Обикновено народно събрание.

На 8 март 1943 година Димитър Пешев научава от делегация на свои съграждани от Кюстендил, че съгласно подписаната тайна спогодба с Третия Райх близо 50 хиляди евреи от старите предели на България ще бъдат депортирани в лагерите на смъртта в Полша.

На 17 март Пешев инициира остро протестно писмо до министър-председателя Богдан Филов против депортацията, което е подписано от общо 43-ма народни представители. Заради това на 26 март Пешев е свален от поста си, но безпрецедентният факт, че парламентът дискутира тайните планове за депортацията на българските евреи, допринася за тяхното осуетяване.

Въпреки приноса на Димитър Пешев за спасяването на българските евреи, през 1946 година т.нар. „Народен съд“ го осъжда на 15 години затвор „за фашистка дейност и антисемитизъм“. След застъпничеството на евреи, имащи влияние в правителството, доминирано от Българската комунистическа пар-

тия, Пешев е освободен след 13 месеца. Но той цял живот си остава белязан от преживяванията в килията и по време на процеса.

Днес Пешев е почитан не само в България, но и в Израел, САЩ, Италия, Франция и Германия. Той не е толкова познат като Раул Валенберг или Оскар Шиндлер. Безспорен е обаче приносът му за спасяването на евреите.

Разбира се, през 1943 година Пешев не е бил сам. Заедно с него още 42 от 160-те депутати са подписали съдебното писмо. Освен това голям брой видни личности, а също и обикновени граждани надигат глас срещу депортациите. Митрополит Стефан и митрополит Кирил недвусмислено заклемяват акциите срещу евреите.

Цар Борис III също има заслуга в драмата около спасяването на евреите.

Когато големият българин умира през 1973 година, малцина знаят какво е направил някога за България. Пешев е изпаднал в пълно забвение и едва книгата на Габриеле Нисим „Човекът, който спря Хитлер“ му дава онова място в историята, което заслужава. Според Нисим, постигнатото от Пешев и неговите сънародници през 1943 година е звезден миг, който има отражение и върху ерата на тоталитаризма. Пешев е личност, вълнуваща в чисто човешки аспект. Хора като него са необходими, за да не се отчае човек от човечеството. Приживе Пешев получава твърде малка благодарност за гражданската си доблест.

Софийска Света гора

Дивотински манастир

Посегателствата и кражбите на ценни предмети от православните храмове у нас намаляват. За миналата 2011 г. регистрираните престъпления са само 26, докато през 90-те и първите пет години от новия век са били по 150 на година. Това съобщиха за БТА от Главна дирекция „Национална полиция“, сектор „Културно-исторически ценности“.

От посегателствата през 2011 г. са изчезнали 30 богослужбни предмети и около 80 икони. За първото шестмесечие за тази година има регистрирани 11 престъпления, като в тях са заявени като унищожени или откраднати 37 предмета, повечето от които икони.

Експертите посочиха, че около една трета от кражбите се извършват от хора, които разчитат предметите да бъдат от сребро, позлата, месинг, бронз, за да ги предадат в пунктовете за вторични суровини. Две трети от престъпленията са с цел кражба на културни ценности – икони, ценни книги, и идеята е да бъдат препродадени чрез ан-

тиквариати или в съседни страни. Една сериозна част от откраднатите ценности се прави опит да бъде изнесена извън граница, като най-големите пазари са в Гърция, Италия и Македония, уточниха от полицията.

По думите на експертите успеваемостта за разкриването на кражбите е около 30 процента, като най-голямо затруднение разследващите срещат при точното описание на липсващите предмети. Затова специалистите предлагат да бъде създаден регистър на ценностите, който освен да изброи наличното, ще помогне за по-лесното им и бързо разпознаване.

Спадът на кражбите в църквите от сектора коментираха едновременно

но като положителна, но и тъжна тенденция. Това е факт благодарение на предприетите превантивни мерки срещу посегателствата, но и защото храмовете вече не притежават толкова ценни предмети и няма какво да привлича за набези, отбелязаха експертите.

Обект на нападение преди време стана и намиращият се край Софийа Дивотински манастир „Св. Троица“, от който са изчезнали ценни предмети и икони. Макар да е жертва на набези, църквата в манастира все още съхранява прекрасни изображения, а за поддръжката ѝ се грижат млади монаси.

Преданието разказва

Преданието разказва за праведно християнско семейство, намерило по време на оран в земята голяма глинена делва с жълтици. Подтикнати от силна вяра, те решили да изградят със златото манастир, а мястото да бъде посочено от Бог. Натоварили делвата на магаре и се зарекли да изградят манастира там, където то спре и остане, тъй като това ще бъде божията воля. Така не след дълго вървене, магарето легнало на сенчеста поляна между два бързи ручея, мъжът и жената повикали майстори и започнали строежа. Чудото се случило точно в деня на стогодишнината от кончината на св. Иван Рилски през 1046 г. От тази легенда местността и днес се нарича „Имането“, а делвата, дълго съхранявана в манастира, сега се намира в Пернишкия исторически музей.

Чудесата на силната вяра

Чудо става в Дивотинския манастир и по времето на най-голямото унищожение и разграбване на християнските храмове от кърджалийските набези. Тогава игумен на светата обител е йеромонах Петър, оставил преписка за слу-

чилото се: „Да се знае кога седеха кърджалиите в Брезник во 1806 лето месец декември, шести ден. Не стигнало им тогай золумите на кърджалиите, та некой Хасан Ходжа от Брезник дошъл с двама сеймени та взема стадото, овце, волове и коне от манастира“. Така били заграбени всички животни, а монасите - прогонени. На мястото останал само сакат старец, който не

спирал да се моли и да вярва, че ще се случи чудо и животът в манастира ще бъде възврънат. Не след дълго възмездието дошло. Тъмен облак застигнал грабителите високо в планината, гръм ударил и убил Ходжата, уплашените сеймени побягнали, а добитъкът се върнал в манастира. От тогава местността се нарича „Ходжи гроб“.

Отново силната вяра на монасите помага на мястото да оцелее, въпреки набезите на турците и опожаряването му на три пъти. Очарованието му привлича и цар Фердинанд, който често обичал да посещава и почива в манастира. В знак на подкрепа той подарил на игуменката майка Клавдия две калъски - едната представителна, а другата за обикаляне на имотите. От там местните хора започнали да го наричат Царски манастир.

Огнище на просвещение

От летописите за Дивотинския манастир се съди за неговата голяма роля като огнище на просвещение.

В него е съществувало килийно училище, помагал е за националноосвободителното движение и няколко пъти е приютявал Апостола на Свободата Васил Левски.

Сегашната църква и жилищни сгради са възстановени през 1902 г. Църквата е еднокорабна, с две малки странични ниши, погледната отгоре наподобява атонски стил - кръстообразна. Храмовата икона е „Старозаветна Света Троица“, която представлява най-класическото изображение на трите ангели, явяващи се на Авраам и Сарра.

Пъстроцветен двор

Зад големите каменни зидове на Дивотинския манастир „Св. Троица“ се разстила красив и пъстроцветен двор, а китна пътека, постлана с цветя, отвежда до храма на светата обител. Още с пристъпването, човек е завладян от обаянието на цветната градина, извиращата се наоколо зелена гора и чистотата на белите му сгради. Целият този разкриващ се изглед носи усещането за свято и благодатно място.

Духовният живот в манастира днес се поддържа от монаси, които се грижат както за гостоприемния външен вид на двора, така и за съхранението на силната вяра.

Местоположение: Дивотинският манастир се намира в Люлин планина, близо до с. Дивотино и на 25 км от София. До него се стига като се мине през квартал „Михайлово“ на град Баня по 1,5 км черен горски път.

Рубриката се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община Програма Европа 2012 г. и се реализира в подкрепа на кандидатурата на София за Европейска столица на културата – 2019 г.

Десимира Миткова

СКРЪБНА ВЕСТ

На 13 май 2013 г. почина
Нашият скъп съпруг, баща и
брат

Христо Николов

Баблаков

на 69 години

Погребението ще се извърши
на 31 май 2013 г. от 9.45 часа
на гробище XV. Rákospalota,
Szentmihályi út 111.

Смъртта е много жестока
– отнема ни свидния човек.

Остава рана ужасно дълбока,
за която няма лек.

От опечалените

Тайфун, наречен Габриела

Годините минават неусетно. Ежедневието ни поглъща. Но понякога има събития, които ни разтърсват, карат ни да поспрем и да се огледаме. Едно от тези Събития е Габриела Хаджикостова и нейното Малко театро. Вярно, че там тя е завъртяла около себе си цяла плеяда от музиканти, артисти, танцьори, режисьори, художници, преводачи и всякакъв друг народ, вярно че театър се прави с повече хора, но ако го нямаше този тайфун, наречен Габриела, едва ли щяхме да имаме тези свои запомнени минути, съкровени мигове, които някак удължават живота и радостта ни от него – дори когато са най-тъжни.

Габи навърши 50. Годините са зрелост и сила за смели начинания. Нека не ни стъписват. Честит рожден ден, Габи!

A Gabriella nevű tájfun

Az évek észrevétlenül múlnak, a mindennapok bekebeleznek minket. De néha vannak olyan események, amelyek megrendítenek, arra készítetnek, hogy álljunk meg és nézzünk körül. Az egyik ilyen Esemény Hadzsikosztova Gabriella és az ő Malko Teatrója. Igaz, hogy zenészek, színészek, táncosok, rendezők, képzőművészek, műfordítók egész seregével vette körbe magát, igaz, hogy színházat csak több emberrel lehet csinálni, de ha nem lenne a Gabriella nevű tájfun, valószínűleg nem lennének ezek az emlékezetes percek, csodálatos pillanatok, amelyek – még ha szomorúak is – meghosszabbítják az életünket és az élet okozta örömöket.

Gabi 50 éves lett. Az évek érettséget adnak, és bátorságot újabb kezdeményezésekhez. Nem kell miattuk megtorpanni. Boldog születésnapot, Gabi!

Автобус до България

За ваше улеснение: билети за автобусите на ГРУП, които всекидневно пътуват Будапеща –София–Будапеща, можете да закупите на следния адрес:

Budapest, VII., Murányi u. 11.,
понеделник–петък 9.00–19.00,
събота 9.00–16.00, Абрашев, тел.:
+36 20 934 6849.

Автобусите тръгват от Будапеща

за София в 18.00 часа от автогара Неплигет,
от София за Будапеща в 10.00 часа
от автогарата при Централна гара.

Авиокомпания България Ер
откри редовен полет по линията
Будапеща – София. От 24 юни 2013
г. самолетите на авиокомпанията
ще летят четири пъти седмично.

Цена на билета е 172 евро в двете посоки. В цената са включени летищните такси; в зависимост от издателя на билета, може да бъде добавена и такса за издаването му. Билетите са вече в продажба. Повече информация на сайта на авиокомпанията:

<http://www.air.bg/>

Лили Зафиова на 70

Лиляна Зафирова хореограф, основател на Фолклорна група „Зорница“ навърши 70 години. Редакцията на „Български вести“ ѝ пожелава крепко здраве и още много години творчески успехи!

Zafirova Lili 70 éves

Búdyné Zafirova Liliana koreográfus, a Zornica Hagymány-őrző Együttes alapítója május elején 70 éves lett. A Bolgár Hírek szerkesztősége jó egészséget és még nagyon sok alkotói sikert kíván neki.

Sajtóközlemény

A „Szlovén, Bolgár konzorcium” az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Programjának, Nemzetiségi tanulók nevelésének és oktatásának segítése II. szakasz tárgyú pályázati felhívására sikeresen pályázott.

A konzorciumban elnyert támogatásnak köszönhetően a nemzetiségi nyelvoktatás tárgyi feltételeinek javítása; új tankönyvekkel, hozzájuk kapcsolódó munkafüzetekkel, hanganyaggal, illetve digitális tananyagok kifejlesztésével valósulhat meg. A három konzorciumi tag összesen 175 843 600 Ft támogatásban részesült.

A projekt során, kettő Magyarországon a magyar nyelv környezetében élő (szlovén, bolgár) nemzetiséghez tartozók anyanyelvi kompetenciáinak fejlesztése kerül előtérbe. A projekt legfőbb célja, a nemzetiségi nyelvoktatás tárgyi feltételeinek javítása; új tankönyvekkel, hozzájuk kapcsolódó munkafüzetekkel, hanganyaggal illetve digitális tananyagok kifejlesztésével. Tanári munkát segítő módszertani kézikönyvek kifejlesztése és az óvodai nyelvoktatás hátterének megteremtése is fontos szempont, volt a projekt tevékenységek meghatározásánál.

Konzorciumvezető: Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda Apátistvánfalva

Konzorciumi tag: Országos Szlovén Önkormányzat

Konzorciumi tag: Bolgár Országos Önkormányzat

Fejlesztendő tankönyvek:

Szlovén tankönyvek:

- Szlovén nyelvtan: 5. 6. 7. és 8. osztályosok számára.
- Szlovén irodalom: 7. és 8. osztályosok számára.
- Szlovén nyelv és irodalom témakörben készül a diákok tanulását könnyítő hanganyag, digitális tananyag.
- Népismeret tankönyv: 11–12 osztályosok számára. Készül hozzá egy a pedagógusok munkáját segítő módszertani és értékelési ajánlás. Diákok tanulását könnyítő hanganyag.
- Tankönyvjegyzékben szereplő meglévő népismereti tankönyvek mellé készül 2 db audio-vizuális segédanyag.
- Óvodai nyelvoktatást segítő elemek: Meglévő magyar nyelvű tartalom fordítása: Környezetismeret tankönyv és munkafüzet 4. osztályosok számára.

Bolgár tankönyvek:

- Bolgár nyelvi munkafüzet: 3–4, 5–6, 7–8. osztályosok számára.
- Bolgár népismeret: 5–8 és 9–12 osztályosok számára. Készül hozzá egy kislexikon, egy a tanárok munkáját segítő módszertani kézikönyv és a diákok számára digitális tananyag.
- Bolgár nyelv iskolai előkészítő, óvodai zeneoktatási segédanyaggal: óvodások számára munkafüzet, a tanároknak zenei segédanyag.
- Bolgarski ezik 9. osztályosok számára tankönyv és munkafüzet.

Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda Apátistvánfalva

Incédi-Pál Kata, projektmenedzser

Telefon: 70/384-3569

Email: iskola.apati@gmail.com

www.ujsechenyiterv.gov.hu

Izdanie na Bългарското републиканско самоуправление
1062 Будапеща, ул. Байза 44.

Редакция:
Андреа Генат,
Моника Тютюнкова,
Светла Кюсева (главен редактор)

Отговорен издател:
Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Министерство на държавната администрация и правосъдието, Столичното българско самоуправление и на Българските самоуправления в II, IV, V, VIII, IX, XIII, XIV, XV, XVIII, XX, XXI и XXIII район на Будапеща и във Фелшьождоца, Печ, Сегед, Халастелек, Дунахарасти, Дунакеси, Кишкунлацхаза, Лорев, Мишколц, Дебрецен, Сигетсентмиклош, Ерд и Естергом.

Bolgár Országos Önkormányzat
(1062 Budapest, Bajza u. 44.) kiadványa

Szerkesztőbizottság:
Kjoszeva Szvetla (főszerkesztő),
Genát Andrea,
Tyutyunkova Mónika

Felelős kiadó:
Muszev Dancso

Megjelenik a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a FBÖ és a II., IV., V., VIII., IX., XIII., XIV., XV., XVIII., XX., XXI. és XXIII. kerületi, valamint a Felsőzsolcai, a Pécsi, a Szegedi, a Halászelki, a Dunaharaszti, a Dunakeszi, a Kiskunlacházi, a Lőrési, a Miskolci, a Debreceni, a Szigetszentmiklósi, az Érdi és az Esztergomi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat támogatásával.

ISSN 14163098

MS Mester Stúdió, iGlobe Nyomda

Magyarországi Bolgárok Egyesülete

Дружество на българите в Унгария
1097 Bp., Vágóhid u. 62. / tel.: 216-6560

Bolgár Országos Önkormányzat

Българско републиканско самоуправление
1093 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4210

Fővárosi Bolgár Önkormányzat

Столично българско самоуправление
1093 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4211

Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola

Българско училище за роден език
1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4210

Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda

Българска двуезична мащинствена детска градина
1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 06 20 250-7339

Bolgár Kulturális, Dokumentációs és Info. Központ

Български културен, документационен и информационен център

1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4211

Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Pravoszlav

Templom / Българска православна църква Св. св. Кирил и Методий

1097 Budapest, Vágóhid u. 15. / tel.: 06-30-496-4997

Bolgár Köztársaság Nagykövetsége

Посолство на Република България в Унгария
1062 Budapest, Andrassy út 115.

tel.: 322-0836, 322-0824

Bolgár Kulturális Intézet

Български културен институт

1061 Budapest, Andrassy út 14. / tel.: 269-4246

Carevec Étterem / Ресторант Царевец
1097 Budapest, Vágóhid u. 62. / tel.: 06-20-417-8576

Hotel Rila / Хотел Рила

1097 Budapest, Vágóhid u. 62. / tel.: 216-1621

ПОКАНА

Детски празник по повод
Международния ден на детето

на **1 юни 2013 г. (събота)**,
от **10.00 часа**
в Българското училище
за роден език
(1062 Budapest, Bajza u. 44.)

Откриване на изложба от детски рисунки, подадени за конкурса

„ПРИКАЗЕН СВЯТ“

и връчване награди на децата

Детски креативни занимания и детски коктейл
Организатори: Български културен форум, Български
културен институт, Българско самоуправление в Уйбуда,
Българско училище за роден език, Българска двуезична
малцинствена детска градина

С радост очакваме всички деца и техните родители!

MEGHÍVÓ

Gyereknapi rendezvény a

Nemzetközi Gyermeknap
alkalmából

2013. június 1-jén (szombat), 10.00
órától

a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi
Iskolában (1062 Budapest, Bajza u. 44.)

A „MESEVILÁG”

c. pályázatra beérkező gyermekraj-
zokból rendezett kiállítás megnyitó-
ja és a díjak átadása a gyerekeknek

**Kreatív gyerekfoglalkozások
és gyerekkoktél**

Szervezők:

Bolgár Kulturális Fórum,
Bolgár Kulturális Intézet,
Újbuda Bolgár Önkormányzata,
Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola,
Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda

Szeretettel várunk minden gyermeket
és szüleit!

